

Mineralresursers effekt på styrelseskick - Fallstudie av Botswana & Chile

LUNDS
UNIVERSITET

Författare: Ange-Chadia Uwamahoro & Noa Persson

Antal ord: 9955

Abstract

The purpose of this report is to examine how the countries Botswana and Chile came to escape the political resource curse. The political resource curse suggests a negative relationship between natural resources and democratic development. Research suggests that institutions affect how a country is affected by the existence of natural resources. Our comparative case study uses a mix of most-different design and ideal type design to describe and explain the good governance of Botswana and Chile. Through 8 ideal-types borrowed from The United Nation's definition of good governance, the study describes how well the both countries fill in on each one of the criterias layed out. We deem that Chile fulfills the principles of good governance relatively well whereas Botswana is lacking in some regards. The study also concludes that several similarities can be found between the countries that might explain how they escaped the political resource curse.

These reasons are the following: the historical context, a democratic leadership, sound political and economic decisions as well as an effective and meritocratic bureaucracy. Consensus-oriented policies also helped bridge political differences in both countries. The findings also conclude several faults in the governance of both countries. This includes ethnic discrimination of the San people in Botswana and the Mapuche people in Chile as well as social inequality, corruption and other forms of abuse of powers in the two countries. This can lead to further problems in the future if not handled.

Keywords: Political resource curse, good governance, Botswana, Chile, mineral countries

1. Inledning	3
1.2 Syfte & frågeställning.....	4
2. Bakgrund	4
2.1. Historisk översikt över Botswana.....	4
2.1.1. Post-kolonial tiden.....	6
2.1.2. Diamanter och Ekonomisk tillväxt.....	7
2.2. Historisk översikt över Chile.....	8
2.2.1. Perioden efter självständigheten.....	9
2.2.2. Från demokrati till diktatur, och återvändandet till demokrati.....	10
3. Tidigare forskning	11
3.1. Rethinking the Resource Curse.....	11
3.2. Institutioners påverkan på resursförbannelsen.....	12
4. Metod	12
5. Teori	14
5.1 Resursförbannelsen.....	14
5.2. Good Governance.....	15
6. Empiri	19
6.1. Botswana.....	19
6.1.1. Delaktighet.....	19
6.1.2. Konsensus.....	21
6.1.3. Transparens.....	22
6.1.4. Lyhördhet & effektivitet.....	23
6.1.5. Ansvarsutkrävande.....	24
6.1.6. Rättsstatsprincipen.....	25
6.2. Chile.....	26
6.2.1. Delaktighet.....	26
6.2.2. Konsensus.....	27
6.2.3. Transparens & lyhördhet.....	28
6.2.5. Effektivitet.....	29
6.2.6. Ansvarsutkrävande.....	29
6.2.7. Rättsstatsprincipen.....	30
7. Analys	31
9. Källförteckning	33

1. Inledning

Syftet med denna rapport är att undersöka hur länderna Botswana och Chile undkommit den politiska resursförbannelsen. Den politiska resursförbannelsen antyder på ett negativt förhållande mellan naturresurser och demokratisk utveckling. Forskning tyder på att institutioner påverkar hur ett land påverkas av förekomsten av naturresurser. Vår jämförande fallstudie använder en blandning av mest olika design och idealtypsanalys för att beskriva och förklara det goda styrelseskicket i Botswana och Chile. Genom 8 idealtyper hämtat från FN:s definition av god förvaltning, beskriver studien hur väl de båda länderna uppfyller kriterierna för god förvaltning. Vi anser att Chile uppfyller principerna för god förvaltning relativt väl, medan Botswana brister i vissa avseenden. Studien drar också slutsatsen att flera likheter kan hittas mellan länderna som kan förklara hur de undkom den politiska resursförbannelsen.

Dessa skäl är följande: det historiska sammanhanget, ett demokratiskt ledarskap, sunda politiska och ekonomiska beslut samt en effektiv och meritokratisk byråkrati. Konsensusorienterad politik bidrog också till att överbrygga politiska skillnader i båda länderna. Resultaten drar också slutsatsen att det finns flera brister i styrningen av båda länderna. Detta inkluderar etnisk diskriminering av Sanfolket i Botswana och Mapuchefolket i Chile, samt social ojämlikhet, korruption och andra former av maktmissbruk i de två länderna. Detta kan leda till ytterligare problem i framtiden om det inte hanteras.

1.1 Syfte & frågeställning

Uppsatsen bygger vidare på tidigare forskning gällande den politiska resursförbannelsen. I tidigare forskning lyfts behovet av kvalitativa undersökningar på ämnet politisk resursförbannelse. Därav är syftet med denna undersökning att göra en kvalitativ jämförande studie, där vi undersöker varför Botswana och Chile har kunnat undvika den politiska resursförbannelsen, och vilka faktorer som möjliggjort det. Vår frågeställning lyder således:

- Varför har Botswana och Chile kunnat undvika den politiska resursförbannelsen och vilka faktorer har möjliggjort detta utfall?

2. Bakgrund

2.1. Historisk översikt över Botswana

Botswana är beläget i södra Afrikas inland och gränsar till Sydafrika i söder, Namibia i norr och väst, Zimbabwe i öster samt Zambia vid Zambezifloden i nordost. Då större delen av Botswana består av Kalahariöknen och endast 4% av landet är bördig odlingsmark bor majoriteten av befolkningen vid en lång remsa i den östra delen av landet (Acemoglu et al. 2001, s. 9). Botswanas huvudstad heter Gaborone och är landets politiska och administrativa säte sedan 1965 (Britannica 2019). Botswana beboddes i början av khoisan-folket och andra stammar som var inhemska för södra Afrika innan de erövrades av förfäderna till dagens Tswana-stammar som under 1700-talet kom söderifrån i vad som idag är Sydafrika (Acemoglu et al. 2001, s. 9).

Under 1800-talet skapades flera relaterade Tswana-samhällen och flera stammar tillkom med tiden när nya grupper bröt sig ut från redan befintliga stammar. Styrelseskicket bland Tswana-stammar särskiljer sig från det styrelseskick som existerade bland andra afrikanska stammar. Den centrala politiska figuren utgjordes av överhövdingen som fördelade mark för bete, odling och boplats. Under hövdingen fanns en hierarki av släktingar och andra ledare i stammen. Utöver det utgjordes Tswana-samhällen av olika församlingar och forum där det gavs möjlighet för vanligt folk att rådslå med hövdingen, men också en möjlighet för gemene man att ge kritik och synpunkter på olika sakfrågor. Ett exempel är *Kgotla*, en offentlig samling av vuxna män där man diskuterade frågor av allmänt intresse. Detta var även ett tillfälle då hövdingen lyssnade på olika rättsfall och tilldelade domar (ibid., s. 9–10).

I samband med stridigheter under tidigt 1800-tal då Tswana-stammarna utkämpade flera krig mot gemensamma fiender, däribland boerna som gjorde ett misslyckat försök att erövra Tswana-folket, lade Tswana-stammarnas samarbetsvilja och sammanhållning en grund för en framtida republik av Botswana. Trots att Tswana-stammarna hindrade Boernas framfart, utgjorde de fortfarande ett hot, varpå man vädjade om hjälp från den brittiska kronan. Detta gav inget gehör förens upptäckten av diamanter i området Kimberly år 1867 och guld i Witwatersrand 1884–1885 då ledningen i Storbritannien fick ett intresse i området. När

kapplöpningen i Afrika väl hade tagit fart efter Berlinkonferensen år 1885, deklarerade Storbritannien under samma år den brittiska kronkolonin *British Bechuanaland* och det brittiska protektoratet *Bechuanaland*. Kronkolonin var kortvarig och varade till 1896 innan den blev en del av det som kallades för kapkolonin och som idag benämns som Sydafrika. Protektoratet i sin tur är känt som dagens Botswana och varade fram till självständigheten år 1966 (Acemoglu et al. 2001, s. 11–12). Storbritanniens avsikt med protektoratet Bechuanaland var att det efter en tid skulle bli en del av den Sydafrikanska kapkolonin. Trots olika försök till att befästa sin makt över protektoratet misslyckades planen och efter andra världskrigets slut fanns inte längre samma möjligheter för detta. Dock gav man inte upp hoppet förens under tidigt 1960-tal (Ibid., s.12-14).

Storbritannien utlyste 1960 en lagstiftande församling i protektoratet. Detta möjliggjorde formationen av partier, däribland *Bechuanaland People's Party* (senare Botswana People's Party), BPP, som var det första partiet som grundades. Partiet anammade en radikal anti-kolonial hållning och var inspirerad av den sydafrikanska kampen mot apartheid. BPP:s väljarbas bestod mestadels av arbetare och stadsfolk, vilket utgjorde endast en liten grupp under 60-talet. Kort därpå år 1962 grundades ett nytt parti vid namn *Bechuanaland Democratic Party* (senare känt som Botswana Democratic Party), BDP, som leddes av Seretse Khama, en tidigare hövding som efter sina studier i Storbritannien gifte sig med en vit brittisk kvinna. Denne blev tvungen att avsäga sig sin titel som hövding för att brittena skulle tillåta hans återvändande till protektoratet, vilket han senare gjorde. När BDP grundades bestod dess väljare av landets elit, statstjänstemän, lärare och traditionella hövdingar. Med Khamas bakgrund som tidigare hövding tillhörande den största Tswana-stammen, Bangwato, och som utbildad, lyckades han överbrygga avståndet mellan folket och kungligheter. Integrationen mellan nya och gamla strukturer i partiet skapade ett brett stöd för BDP som år 1965 vann landets första val. Sedan dess har BDP vunnit samtliga val som har hållits sedan självständigheten år 1966 (Acemoglu et al. 2001, s. 13–15).

2.1.1. Post-kolonial tiden

Efter självständigheten och BDP:s valframgångar antog Khama flera politiska strategier mot att bygga en stark centralstat. Första steget var att kontrollera förhandlingarna om en ny konstitution med brittena. Resultatet av den nya konstitutionen var en nationalförsamling

bestående av 31 förtroendevalda ledamöter och 4 av presidenten utnämnda ledamöter. Talmannen var justitieministern och hade ingen rösträtt i nationalförsamlingen. Den verkställande makten låg hos presidenten som valdes av ledamöter i nationalförsamlingen. Detta upphörde att existera under 1970-talet och presidenten behövde inte längre kandidera till nationalförsamlingen. Valsystemet var av brittisk karaktär och innebar därför ett valsystem med relativ majoritet, vilket betydde att den kandidat som hade flest röster vid den första och enda valomgången vann valet (*first-pass-the-post*). Utöver nationalförsamlingen fanns en församling av hövdingar, *House of Chiefs*, bestående av överhövdingar från de åtta största Tswana-stammarna, fyra representanter av andra underhövdingar från mindre etniska-grupper, samt tre representanter utsedda av medlemmar i House of Chiefs. Medlemmar i House of Chiefs kunde inte sitta i nationalförsamlingen. Samtidigt hade representanterna i House of Chiefs inga verkliga maktbefogenheter över lagstiftningen, utan församlingen utgjorde endast ett forum för diskussion. Väl vid makten antog Khama och BDP (Botswanas Democratic Party) en lagstiftning som gradvis fråntog hövdingarna deras kvarvarande befogenheter, däribland fördelningen av land. Chieftaincy Act 1967 och Chieftaincy Amendment Act 1970 gav presidenten befogenhet att avsätta en hövding i House of Chiefs. Dessa steg var nödvändiga för uppbyggnaden av en central statsmakt (Acemoglu et al. 2001, s. 16).

En rad olika utvecklingsstrategier antogs efter självständigheten och departementet för finans- och utvecklingsplanering ansvarade för dessa. En del av utvecklingsstrategin var att skapa en effektiv byråkrati. För att åstadkomma detta avvisade BDP uppmaningar om att tillsätta inhemska tjänstemän i den offentliga sektorn, till skillnad från många andra afrikanska stater, och tillsatte i första hand meriterade utländska tjänstemän och experter i den offentliga sektorn. Detta tills Botswana hade byggt upp tillräckligt med kompetent humankapital som efter hand skulle ersätta den utländska arbetskraften inom offentlig regi. Planen var att detta mål skulle ha uppnåtts år 1991, men så blev inte fallet. Trots det var BDP:s strategi en medveten taktik där man försökte undvika att äventyra framgången för landets utvecklingsplaner genom att inte utse tjänstemän som inte uppfyllde kompetensen för arbetet (Ibid., s. 18). Detta ansågs vara en nödvändig policy eftersom det direkt efter självständigheten var endast en liten andel av landets befolkning som var utbildade på universitetsnivå samt var läs- och skrivkunniga (Ibid., s. 17).

2.1.2. Diamanter och Ekonomisk tillväxt

Botswana var under 1960-talet ett av Afrikas fattigaste länder. Landet saknade en väsentlig infrastruktur, humankapital och fysiskt kapital för att bygga upp landets välfärd. De första åren efter självständigheten var särskilt svåra för landet där hälften av alla offentliga utgifter behövde finansieras av Storbritannien. Eftersom Botswana ingick i den Sydafrikanska tullunionen och använde valutan Rand, var bland de första ekonomiska strategier som BDP antog för landet att omförhandla tullunionen med Sydafrika för att kunna ta större andel av tullskatten. År 1967 antogs lagen om gruvor och mineraler (*Mines and Minerals Act*), som innebar att all kontroll av mineraler i landet tillföll staten, som inte tidigare var fallet då rättigheterna tillhörde de olika stammarna. Till följd av detta uppmuntrades internationella bolag att utforska landet i hopp om att hitta fler naturfyndigheter, vilket resulterade i upptäckten av koppar, nickel och flera diamantgruvor i landet. Diamantbranschen visade sig vara lukrativ, vilket ledde till att Botswana förhandlade om gruvavtalet de hade med det sydafrikanska diamantföretaget De Beers 1975 (Acemoglu et al, s. 17). Detta kom att innebära att staten nu hade rätt till 50% av intäkterna från diamanter. Under 70-talet hade diamantintäkterna börjat öka och statsbudgetens saldo hade nu ett överskott. Intäkterna allokerades redan i ett tidigt skede på ett effektivt sätt och investerades i humankapital i form av investeringar i utbildning, men också inom hälso- och sjukvård. Vidare investerades intäkterna i statsbudgeten på ett sätt som innebar att landets ekonomi förblev relativt stabil, i det fall diamantpriset sjönk på råvarumarknaden.

2.2. Historisk översikt över Chile

Chile är ett långsmalt sydamerikanskt land beläget på kontinentens sydvästra kust. Huvudstaden heter Santiago och är landets största stad. Chile gränsar till Peru och Bolivia i norr, Argentina i öster och Stilla havet i väster. Landskapet är bergigt och består till större delen av bergskedjan Anderna. Innan den spanska erövringen av Chile beboddes landet av ursprungsbefolkningen som bestod av olika stammar. I den södra delen av Chile bodde en stam som idag är känd som *Mapuche*. Detta var en utspridd grupp som levde ett nomadliv och livnärde sig på jakt, fiske, handel och krigade sinsemellan (Drake et al. 2023).

Vid den spanska erövringen av Chile under mitten av 1500-talet utgjorde ursprungsbefolkningen ett antal på 500 000 invånare. Mapuchefolket lyckades för en tid motstå den spanska invasionen med hjälp av Inkariket. Invasionen av Chile drevs av ambitionen om ett ”nytt Peru” där man hoppades hitta guld och en hög civilisation liknande Inkariket i Peru. Spanjorernas upptäckt var till besvikelse då inget av detta påträffades vid det första försöket av erövring. Ett lyckat försök till kolonisering gjordes mellan 1540–1541 under ledningen av spanjoren Pedro de Valdivia som år 1541 grundade Santiago. Tillvaron för de första nybyggarna innebar ett konstant hot från ursprungsbefolkningen som motsatte sig slaveri. Mapuchefolket fortsatte sin kamp mot koloniseringen ända in på 1800-talet (ibid.).

För spanjorerna var Chile ingen attraktiv koloni då landet inte hade några värdefulla ädelmetaller. Kolonin hade samma administrativa och religiösa styrelseskick som sina andra grannar, men eftersom den chilenska kolonin ansågs vara fattig och undermålig så tenderade man fram till 1700-talet att skicka medelmåttiga tjänstemän för att styra kolonin. Den högsta kungliga tjänstemannen i kolonin var generalkaptenen och erhöll absolut makt. Den katolska kyrkan utövade ett stort inflytande över religiösa såväl som sekulära angelägenheter och kyrkans inflytande var betydande (Drake et al. 2023).

Efter 1600-talet fanns det uppenbara sociala skillnader avseende den demografiska sammansättningen i landet. Det fanns ett växande antal mestiser (folk med härkomst från ursprungsbefolkningen och Europa) som idag utgör den största demografiska gruppen i Chile och gett landet dess kulturella homogenitet. Under kolonialtiden fanns en tydlig hierarkisk struktur där nyligen anlända spanjorer, *peninsulares*, var högst upp i hierarkin efterföljt av *Creoler* (infödda européer), mestiser, ursprungsbefolkning och afrikanska slavar (ibid.).

2.2.1. Perioden efter självständigheten

I samband med det spanska självständighetskriget år 1808 som utkämpades mot Napoleon efter hans försök att överta den spanska kronan fick de spanska kolonierna i Amerika de facto självstyre. Detta innebar första steget mot självständighet där Chile blev officiellt ett land år 1810. En ny konstitution antogs år 1833 som lade grunden för ett starkt centralstyre där de chilenska godsherrarna hade stort inflytande över parlamentet. Flera åtgärder vidtogs för att utöka utrikeshandeln, statens huvudsakliga inkomstkälla. En kombination av en ny frihamn

och handelsmarknad i USA och Australien under mitten av 1800-talet resulterade i en ökad efterfrågan på chilenskt spannmål. Även produktionen av silver och koppar ökade till följd av efterfrågan i Europa. Den ekonomiska utvecklingen bidrog till att överkomma politiska meningsskiljaktigheter och skapa politisk stabilitet i Chile. Politisk stabilitet och ekonomiskt välstånd banade vägen för modernisering som bidrog till upprättandet av ny infrastruktur i form av järnvägar, vägar och förbättrade hamnar. Detta lockade entreprenörer från Nordamerika, Frankrike och Storbritannien som kom att dominera import- och exportmarknaden. Moderniseringen och utvecklingen av gruvproduktion i norra Chile samt utvecklingen av jordbruket i söder skapade en ny liberal styrande klass med krav på sekularisering av staten och mindre inflytande från den katolska kyrkan. Kampen om sekularisering öppnade upp för influenser och nya ekonomiska förbindelser med Europa, särskilt med Storbritannien som blev Chiles största handelspartner. Britterna investerade och tillförde kapital till Chile som behövdes för finansiering av infrastruktur och offentliga tjänster. Slutet av 1800-talet fram till början av 1900-talet var en intensiv politisk period i Chile med uppkomsten av nya politiska partier som förespråkade för låg- och medelklassens politiska önskemål. Detta uppkom som en följd av en utvecklad statsbyråkrati, järnvägar samt handel vilket gav upphov till nya sociala grupper inne i städerna som blev alltmer politiskt medvetna (Drake et al. 2023).

Andra världskriget och Koreakriget under 1950-talet gynnade Chiles ekonomiska tillväxt eftersom efterfrågan på chilensk koppar ökade och bidrog till möjligheten för finansiering av utbildning och utbyggnaden av industrisektorn, vilket i sin tur ökade fabrikstillverkning (ibid.).

2.2.2. Från demokrati till diktatur, och återvändandet till demokrati

År 1964 valdes den kristdemokratiske presidentkandidaten Eduardo Frei Montalva till Chiles president. Han utlovade ekonomisk utveckling och bättre levnadsstandard för landets låginkomsttagare genom att höja inkomsterna för de lägst betalda arbetarna. För att uppnå målet tog staten kontroll över koppargruvor, vilket var landets främsta resurs och krävde 51% av intäkterna från de amerikanska gruvföretagen som var verksamma i landet. Med denna strategi avsåg man att höja arbetarklassens inkomster, vidareutveckla landets industrier,

reformera bankväsendet och stärka välfärdsstaten. Perioden under president Montalva gav arbetarklassen och låginkomsttagare en mer aktiv roll i det politiska livet. Det gav upphov till politisk radikalisering, både till vänster bland kommunister och socialister, men också bland kristdemokrater och andra i den politiska mitten- och högerfalangen (Drake et al. 2023).

År 1969 bildades koalitionen *Popular Unity* (PN) som bestod av ett kluster av partier tillhörande den politiska vänstern. PN gick under ledningen av marxisten och socialisten Salvador Allende Gossens som år 1970 valdes till president. Allendes presidentperiod innebar en tydlig övergång till socialism där målet var att minska på utländskt kapital och investeringar i naturresurssektorn. Presidentens viktigaste angelägenhet var att skapa en jämlik fördelning av resurser till förmån för de allra fattigaste och att utveckla jordbruket ytterligare. Stödet för Allende föll, särskilt bland medelklassen till följd av den ekonomiska politik som antagits, främst gällande gruvdriften som minskade på utländskt kapital samt investeringar och resulterade till lägre produktionsnivåer. Detta försämrade koppars produktionen som var landets främsta inkomstkälla. Den försämrade ekonomiska situationen i landet bidrog till en politisk koalition mellan mitten- och högerpartier, vars syfte var att avsätta presidenten Allende (ibid.).

En väpnad statskupp år 1973 under ledningen av general Augusto Pinochet resulterade i att Allende dog i samband med attacken på presidentpalatset. En militärjunta bestående av tre generaler, en amiral och Pinochet som president inrättades. Militärjuntan hade till en början stöd från de mitten- och högerpolitiska partier som önskade se ett återvändande till status quo innan Allendes presidentperiod 1970. Dock kom detta att innebära att Pinochet förbjöd all vänsteropposition från att vara aktiva i landet. De övriga politiska krafterna, däribland Kristdemokraterna, sattes i uppehåll på obestämd tid. Slutligen upplöstes alla traditionella partier 1977 och militärjuntan inrättade en privat företagsekonomi. Inrättandet av en privat företagsekonomi var menat att leda till entreprenörskap och företagande men resulterade istället i massarbetslöshet och försämrad levnadsstandard för Chiles låg- och medelklass. Den politiska och sociala situationen förvärrades ytterligare av 80-talets internationella ekonomiska kris (Drake et al. 2023).

1981 antogs en ny konstitution som förlängde Pinochets mandat med 8 år, men som även

innebar krav på återvändandet till en demokratiskt vald regering inom 8 års tid. En folkomröstning skulle hållas 1988 för att avgöra om militärjuntan skulle vara kvar vid makten eller avsättas. Detta krav kom efter storskaliga protester uppstod med backning av den katolska kyrkan samt påtryckningar av flera länder, däribland USA. Folkomröstningen 1988 begärde militärjuntans avgång. 1989, samma år som presidentvalet hölls, antogs en ny konstitution som innebar bland annat att förbudet av marxistiska partier upphävdes. Presidentvalets vinnare blev Patricio Aylwin Azocar, ledaren för koalitionen av partier för demokrati (*Concertación de los Partidos por la Democracia*, CPD). Presidenten Aylwin tillträdde 1990 och uttryckte ett stöd för en liberal marknadsekonomi, i viss mån lik den som tidigare var under Pinochets tid, men uttryckte samtidigt ett stort behov för politiska och sociala förändringar (Drake et al. 2023)

3. Tidigare forskning

3.1. Rethinking the Resource Curse

Benjamin Smith och David Waldner i sin text “Rethinking the Resource Curse” (2021) identifierar en omfattande oenighet bland forskare angående resursförbannelsen. Smith och Waldner menar att den negativa korrelationen mellan naturresurser och demokrati, som resursförbannelsen påstår finns, inte alltid är definitiv. Det finns bevisning från andra fall som tyder på en motsatt effekt, där utfallet varit en resursvälsignelse snarare än en resursförbannelse (Smith & Waldner 2021, s. 77-78).

Vidare menar de att teorin om resursförbannelsen inte utgörs av en enda specifik förklaring för samtliga länder. Smith & Waldner menar på att det finns en stark regional heterogenitet som påverkar utfallet för samtliga resursrika nationer. Slutligen lyfter de behovet av kvalitativa studier på resursförbannelsen och att landets institutioner och koalitioner måste tas i beräkning när man undersöker naturresursers effekt på landets styrelseskick (Smith & Waldner 2021, s. 78). Smith & Waldners forskning har främst ett fokus på oljerika länder, men vi ser trots det en relevans i ta deras resonemang i beaktning när vi undersöker

orsakssambanden i Botswana och Chile, eftersom Smith & Waldner berör samma fenomen som vi undersöker. Varje land har en kontextkänslighet som vi måste ta hänsyn till för att kunna dra slutsatser på rätt grunder.

3.2. Institutioners påverkan på resursförbannelsen

Flera akademiska studier som gjorts på fenomenet resursförbannelsen, tenderar att belysa vikten av goda institutioner som en viktig faktor för att undvika resursförbannelsen. De undersökningar som bedrivits på ämnet tenderar att fokusera på sambandet mellan institutionell kvalitet och den ekonomiska tillväxten i resursrika länder, som har visat på ett positivt samband. Men allt för få studier under det direkta sambandet mellan naturresurser och institutionell kvalitet (Destek et al. 2022, s.2). Utifrån detta vill vi därför undersöka konceptet *good governance* eller *god förvaltning*, som också är synonymt med gott samhällsstyre, för att se om det råder en god förvaltning i Botswana och Chile, och om det kan utgöra en förklaring till varför dessa länder kunnat undvika den politiska resursförbannelsen.

4. Metod

Vår uppsats är en jämförande fallstudie som kombinerar mest-olika-design och idealtypsanalysen som metod. Tillvägagångssättet för analysen är att först beskriva den historiska kontexten som format Botswana och Chiles politiska institutioner och styrelseskick och hur dessa institutioner formats i relation till ländernas naturresurser. Nästa delen av analysen utgår ifrån tidigare forskning som belyser vikten av goda institutioner och god förvaltning som en viktig faktor för att ett land inte ska drabbas av den politiska resursförbannelsens konsekvenser. Det är på dessa grunder som vi avser att göra en idealtypsanalys av Botswana och Chile. Idealtypsanalys utgår ifrån konceptet *good governance* eller god förvaltning. Konceptet utgörs av 8 principer definierade av *Förenta Nationerna* (FN 2009) som alla är avgörande för att uppnå en god förvaltning och ett gott samhällsstyre. Beroende på hur Chile och Botswana lyckas avseende god förvaltning, kan utgöra en del av förklaringen till varför de lyckats undkomma den politiska resursförbannelsen.

Uppsats använder sig av idealtyper som ett analytiskt instrument för att se vilka processer som kan ge en förklaring av Chile och Botswanas styrelseskick. Idealtypanalysen är inte avsedd till att på ett precist sätt beskriva verkligheten i länderna (Esaiasson et al. 2012, s. 140). Syftet är snarare att använda det som ett instrument för att kunna göra en jämförande analys mellan Botswana och Chile.

Mest olika-designen är en metod där man identifierar två fall som är olika i alla avseenden förutom den beroende variabeln (Y) och den oberoende variabeln (X) (Svensson & Teorell 2007, 227). Vi har valt att för denna uppsats att tillämpa en mest olika-design. Anledningen till detta är för att de två länderna Chile och Botswana har identifierats som två länder tillhör den relativt unika gruppen länder som undkommit den politiska resursförbannelsen och har därmed samma utfall trots vitt skilda oberoende variabler. Eftersom de tillhör denna grupp kan de även anses vara särskilt betydelsefulla fall att undersöka (Teorell & Svensson 2007, s. 222).

4.1. Material

Materialet som används i uppsatsen är en kombination av primär-och sekundärkällor. Vi har i den mån vi kunnat försökt använda oss av primärkällor för att kunna öka studiens trovärdighet, dock har vi främst behövt förlita oss på sekundärkällor, då primärkällor av Chile och Botswana inte varit tillgänglig på engelska. Materialet vi använt har hämtats från olika internationella organisationer såsom BTI (Bertelsmann Transformation Index) , SGI (Sustainable Governance Indicators) och Freedom House, men också vetenskapliga artiklar och studier. Viss material om Botswana har hämtats från regeringens webbplats.

5. Teori

5.1 Resursförbannelsen

Resursförbannelsen är den paradox som uppstår i naturresursrika länder som drabbas av ekonomisk stagnation, fattigdom, korruption samt politisk instabilitet och konflikter (Wienthal & Luong 2006, s. 36–37). Resursförbannelsen utgörs av två olika aspekter, en ekonomisk och en politisk. Den ekonomiska aspekten av resursförbannelsen belyser bland annat de konsekvenser som uppstår som ett resultat av en volatil råvarumarknad där priset på råvaror fluktuerar, vilket hämmar en stadig ekonomisk utveckling, om det finns en frånvaro av effektiva ekonomiska policyer som kan väga upp för volatiliteten på råvarumarknaden (Wienthal & Luong 2006, s. 37).

Den politiska resursförbannelsen kännetecknas av svaga institutioner, korruption, autokratiska tendenser, samt en försämrad relation mellan staten och samhället. När resursrika länder endast förlitar sig på en extern inkomstkälla som exporten av naturresurser innebär, finns det inga incitament till att skapa ett hållbart skattesystem på grund av att staten upplever sig vara skattemässigt oberoende av sin befolkning. Detta bidrar till negativa ekonomiska konsekvenser, men också konsekvenser för demokratin och politiska ledares ansvarstagande. När staten är delvis ekonomiskt oberoende av sin befolkning ser ledare inget behov av att stå ansvariga inför allmänheten och lyssna på folkets krav. Stater som är beroende av externa intäkter ser inte heller något incitament till att förstärka och förbättra kvalitén på sina institutioner, utan spenderar istället offentliga medel på enorma subventioner till folket i utbyte mot socialt och politiskt stöd (Wienthal & Luong 2006, s. 38). På detta sätt kan de styrande hålla sig kvar vid makten och behålla sin autonomi mot den samhälleliga oppositionen.

Dessa länder tenderar dessutom att vara *rentier-states*, vilket avser det som kallas för *rent-seeking behavior* eller *fördelssökande beteende*, vilket beskriver statliga och privata aktörers försök till att manipulera omfördelningen av intäkter från naturresurser för deras egna vinning, vilket är en form av korruption (Humphreys et al. 2007, s. 4). Detta är möjligt då naturresursektorn oftast utgörs av ett fåtal aktörer som kan utöva inflytande över statliga

tjänstemän genom exempelvis mutor (Wienthal & Luong 2006, s. 38).

Naturresurser särskiljer sig från andra typer av handelsvaror i två avseenden. För det första är naturresurser inget som behöver produceras, råvaran är redan existerande och behöver endast utvinnas. Detta gör naturresurssektorn oberoende av andra industrisektorer. Utvinningen av naturresurser kan därför ske i enklav, det vill säga isolerat från andra ekonomiska processer i ekonomin. Det kan även ske isolerat från politiska processer i den bemärkelsen att en regering kan få tillgång till naturresurser utan medgivande från medborgare, samt att naturresurssektorn inte kräver regelbundna kontroller från statliga institutioner. Den andra aspekten som särskiljer naturtillgångar är att de inte är förnybara. Ur ett ekonomiskt perspektiv är naturresurser mer av en tillgång snarare än en inkomstkälla. Det faktum att naturresurser är icke-förnybara samt att de är avskilda från ekonomiska och politiska processer, kan få negativa ekonomiska och politiska konsekvenser. Detta utgör ett problem för ekonomin, politiska institutioner, men också socialt i det avseendet att medborgare inte alltid känner till statens förhållanden (Humphreys et al. 2007, s. 3–4). Detta skapar en svag länk mellan staten och samhället. I vissa fall kan regimen använda intäkter från mineraler som ett medel för att förtrycka medborgare och opposition, på så vis kan man hålla sig kvar vid makten genom att undvika demokratiska val (Wienthal & Luong 2006, s. 38).

5.2. Good Governance

Termen *Governance* eller *styrelseskick* är ett vanligt förekommande ord som används av många, både statliga aktörer inom offentlig regi såväl som privata aktörer inom organisationer och företag. Det finns ingen definitiv konsensus kring ordets betydelse, utan innebörden varierar beroende på kontexten. Enligt *United Nations Economic and Social Commission for Asia and The Pacific* (UN ESPAC 2009) är en generell definition av begreppet: ”*The process of decision-making and the process by which decisions are implemented (or not implemented)*”, vilket på svenska kan översättas till ”De processer som avser beslutsfattande samt processerna bakom avgörandet av vilka policy som skall implementeras eller inte implementeras”. Själva begreppet styrelseskick faller inget värdeomdöme eftersom ordet inte avser beskriva varken ett positivt eller negativt styrelseskick och förhåller sig på så vis neutralt då ordet endast ger en beskrivning av processen bakom implementeringen av policy samt beslutsfattande.

Termen *good governance* eller *god förvaltning* beskriver enligt *Swedish International Cooperation Agency, SIDA* (2002, s. 2) en effektiv statsapparat där den offentliga sektorns agerande är förutsägbart och förhåller sig till rättsstatens principer, och där medborgare och civilsamhället ges möjlighet till aktivt deltagande i beslutsfattandet. Konceptet består av 8 olika principer som alla är avgörande för att kunna uppnå en god förvaltning. Dessa grunder är Participation, Rule of Law, Transparency, Responsiveness, Consensus Oriented, Equity and Inclusiveness, Effectiveness and Efficiency och Accountability (UN ESPAC 2009).

Vi har i vår operationalisering översatt dessa till delaktighet, rättsstatsprincipen, lyhördhet, konsensusbyggande, rättvisa och inkludering, effektivitet och ansvarsutkrävande. Vi har även slagit samman rättvisa och inkludering under samma princip som rättsstatsprincipen. Detta för att de är starkt sammanlänkade med rättsstatsprincipen (ibid.).

Nedan följer en tabell som förklarar innebörden hos varje princip. Innebörden är hämtad från United Nations Economic and Social Commission for Asia and The Pacific:s (UN ESPAC) artikel *What is Good Governance?* från 2009, som ger en bra och konkret beskrivning av begreppet och dess beståndsdelar. Det bör nämnas att konceptet god förvaltning är en idealtyp av hur ett eftersträvansvärt samhällsstyre bör se ut. Detta gör det därför inte alltid helt möjligt för alla länder att uppnå målet i praktiken, men konceptet utgör en riktlinje för att uppnå detta mål (ibid.).

Tabell 1.

Princip	Innebörd
Delaktighet	Delaktighet eller deltagande hos medborgare bör ske genom legitima mellanliggande institutioner eller representanter. Medborgare måste ha rätten till att vara informerade samt ha rätten till organisering i form av yttrandefrihet och mötes- och föreningsfrihet. Ett organiserat civilt samhälle måste säkerställas. Delaktighet hos både kvinnor och män är en viktig del av detta.

<p>Konsensus</p>	<p>Det bör finnas en effektiv medling mellan olika intressen i samhället så att bred konsensus uppstår i vad som är det bästa för samhället och hur vägen dit ser ut. Denna konsensus kräver ett brett och långsiktigt perspektiv för en hållbar utveckling och bör säkerställa målen för en sådan utveckling. Detta görs genom en förståelse av historiska, kulturella och sociala kontexter för olika samhällen och samfund.</p>
<p>Transparens</p>	<p>Verkställande beslut och deras tillämpning sker på ett sätt som följer regler och förordningar. Information om dessa beslut skall vara lättillgängliga och direkt nåbara av de medborgare som påverkas av besluten. Information skall föras i lättförståeliga former och medier.</p>
<p>Lyhörddhet</p>	<p>Institutioner och dess processer bör sträva efter att bistå alla intressenter inom en rimlig mängd tid.</p>

<p>Effektivitet</p>	<p>Institutioner och deras processer framställer resultat som uppfyller samhällsbehov. Detta görs så effektivt som möjligt med de resurser som finns till hands. Detta innebär miljöskydd samt en hållbar användning av naturresurser.</p>
<p>Ansvarsutkrävande</p>	<p>Ansvarsutkrävande av myndigheter, den privata sektorn och civilsamhällets organisationer måste möjliggöras för allmänheten och alla berörda aktörer. Ansvarsutkrävande kan ske internt inom en organisation eller institution, men även externt. En organisation eller institution bör stå ansvarig inför de som berörs av deras beslut eller handlingar. Ansvarsutkrävande kan inte säkerställas utan transparens eller rättsstatens principer.</p>
<p>Rättsstatsprincipen (innefattar rättvisa såväl som inkludering)</p>	<p>Medborgare har rätt till rättvisa och opartiska rättsliga ramar. För ett gott samhällsstyre krävs det ett fullständigt skydd av mänskliga rättigheter, särskilt de av minoriteter. Detta kräver i sin tur ett oberoende rättsväsende och en neutral och omutbar polisstyrka. Det skall ges möjlighet för alla medborgare, men särskilt de mest utsatta, att förbättra eller upprätthålla sitt välmående. Detta skapar ett samhälle där samtliga känner sig delaktiga och inkluderade i samhällsbyggandet.</p>

6. Empiri

Nedan följer en sammanställning av empirin på Botswana och Chile utifrån idealtypen god förvaltning. Vi har valt att slå ihop vissa principer under en och samma rubrik, eftersom faktan vi hittat kring dessa principer har överlappat varandra.

6.1. Botswana

6.1.1. Delaktighet

Botswana har relativt stabila demokratiska institutioner på lokal såväl som nationell nivå med ett fungerande rättsväsende (BTI 2022, s. 9). Alla medborgare över 18 år med ett giltigt nationellt identitetskort tillåts att rösta i landet, med undantag för medborgare som varit fängslad i över 6 månader (Government of Botswana, Voter Registration; Africa Criminal Justice Reform). Botswana är enligt Freedom House att anses som ett politiskt fritt land. Botswanas president väljs av landets parlament. Perioden gäller 5 år och presidenten är kvalificerad för omval, totalt får denne sitta i 10 år vid makten. Vicepresidenten utses av presidenten och måste godkännas av parlamentet. Presidenten erhåller betydande maktbefogenheter, däribland makten att förlänga eller upplösa parlamentet (Freedom House, Botswana 2022). Det förekom anklagelser om valfusk under valet 2019 från de två stora oppositionspartierna *Umbrella for Democratic Change* (UDC) och *Botswana Patriotic Front* (BPF), något som skadade landets demokratiska rykte. Partierna begärde att högsta domstolen skulle avvisa valresultatet, dock utan framgång. Utländska observatörer ansåg valet trovärdigt (BTI 2022, s. 9).

Yttrandefriheten skyddas av konstitutionen och garanterar medborgarnas rätt till att uttrycka sig fritt utan censur. Undantag av yttrandefriheten regleras av lagen och avser bland annat ärekränkning av presidenten, beslutsfattare och offentliga tjänstemän. Vid överträdelser av denna lag åläggs man att betala böter som påföljd. Landet är inte känt för mediacensur, intrång eller media blackouts (BTI 2022, s. 9).

Kvinnor i Botswana har fulla politiska rättigheter, men kulturella faktorer påverkar deras

deltagande inom politik och kvinnors intressen adresseras sällan av förtroendevalda representanter. Under valet 2014 till 2019 föll antalet kvinnor som kandiderade för en plats i parlamentet från 17 till endast 11 (efter valet 2019 besitts 7 av parlamentets 57 mandatsplatser av kvinnor). Rättigheterna för medborgare att organisera sig och vara verksamma genom partier är garanterade i lagen och respekterade i praktiken. Det finns däremot kritik från oppositionen att landets styrande parti BDP missbrukar statliga resurser, däribland statliga medier, för egen vinning. Det finns inte heller något offentligt finansieringssystem för partier vilket skapar ojämlika villkor för oppositionspartier. Vidare är partier beroende av utländska donationer vilket kan öppna för att externa influenser påverkar inrikespolitiken (Freedom House 2022).

Botswanas nuvarande valmyndighet IEC (The Independent Electoral Commission) hanterar valen i landet och bedöms vara oberoende och kapabel i sitt arbete. Myndigheten påverkades däremot innan valet 2019 av budgetnedskärningar och personalbrist vilket påverkade de olika enheterna samt deras informationskampanj. En kommission tillsattes i december 2021 för att gå över Botswanas konstitution och kan innebära förändringar av valsystemet - något som oppositionella menar är viktiga i att säkra fria och rättvisa val. Medborgares politiska åsikter är generellt fria från intressegrupper, men det finns risk att landets olika stamhövdingar påverkar folks politiska vilja. Det finns rapporter om köpta röster i föregående val (Ibid.).

6.1.2. Konsensus

Landets styrande har länge haft en medveten strategi att främja en kultur av fredlig samlevnad, samråd och konsensus-byggande på både lokal och nationell nivå. Dessa principer uppfylls oftast genom institutionen "Kgotla". Under dessa möten kan allmänheten ge sin åsikt på och därmed identifiera sig mer med myndigheters arbete. Trots målmedvetenheten finns det en brist på mängden intressegrupper som är aktiva i landet som kan spegla allmänhetens olika intressen. En anledning till detta är att staten länge har spelat en roll i utformandet av landets ekonomiska såväl som politiska utveckling (BTI 2022, s. 18).

Botswanas förtroendevalda beslutar om regeringens policys, men det har funnits kritik mot presidenten historiskt som har använt sin makt för att influera parlamentet samt tagit fram lagstiftning utan tillräcklig överläggning och samråd. Under 2016 ökade regeringen antalet

platser i parlamentet som presidenten tillsätter utan konsultation från övriga parlamentet från att ha varit fyra till att bli sex ledamöter. Det undantagstillstånd som rådde under COVID-epidemin från april 2020 till september 2021 har vidare utökat presidentens maktbefogenheter på bekostnad av parlamentet (Freedom House 2022).

Sedan Botswanas självständighet 1966 har det styrande partiet BDP vunnit samtliga val. 2012 formades UDC av oppositionella partier i ett försök att tävla om makten men stridigheter har skadat partiets rykte som en potentiell rival mot styrande BDP. Trots att de större oppositionspartierna *Alliance for Progressives* (AP), BPF och UDC skrev under en överenskommelse om samarbete 2020, är oppositionen fortfarande mycket splittrad på grund av politiska stridigheter och personbaserat ledarskap (Freedom House 2022).

Botswanas ursprungsbefolkning, sanfolket, är generellt ekonomiskt marginaliserade och saknar ofta tillgång till myndighetstjänster, däribland utbildning. Det finns dokumenterade fall av polisvåld, godtyckligt gripande och maktmissbruk riktad mot sanfolket. Vidare finns det restriktioner som begränsar deras tillgång till sitt traditionella landområde. Mindre etniska grupper och stammar tenderar att uteslutas från politiken till följd av att Botswana har ett relativ majoritetsvals system (first-pass-the-post). Personer med funktionshinder är delaktiga i mycket liten utsträckning och landets HBTQ-personers intressen är i regel inte representerade av landets partier. Religionsfriheten är respekterad, men alla religiösa organisationer måste registrera sig hos myndigheterna. 2021 utökade landet makten för ombudsmän att inkludera försvaret av mänskliga rättigheter i sin maktbefogenhet. Året därpå ratificerade Botswana FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (Freedom House, Botswana 2022).

6.1.3. Transparens

Botswana anses vara ett av de minst korrupta länderna i Afrika. Men trots det har de kommit under ökad granskning av FTAF (*Financial Action Task Force*) och ESAAMLG (*Eastern and Southern African Anti-Money Laundering Group*) för deras svaga politiska ramverk avsedd till att förhindra pengatvätt, vilket riskerar att skada landets internationella rykte och kredibilitet (BTI 2022, s. 35). Botswana saknar lagar som skyddar den fria tillgången till information, något som utgör ett hinder för transparens. Offentliga upphandlingar är inte fullt

ut transparenta och präglas oftast av nepotism. Oppositionen har kritiserat regeringen för bristande transparens och tystlåtenhet kring statens egna affärer. Ett exempel är statens uppköp av en lyxresort i maj 2021. Det är ej tillåtet enligt lag att publicera information om utredningar gjorda av Directorate on Corruption and Economic Crime (DCEC), den myndighet som har i uppdrag att utreda anklagelser om korruption och ekonomiska brott (Freedom House, Botswana 2022).

Under COVID-pandemin har flera mediekanaler kritiserat regeringen för att dölja allmänhetens tillgång till COVID-relaterad information (Freedom House Botswana 2022). Under undantagstillståndet (lagen EPA, Emergency Powers Act) som rådde under Covid-pandemin tilläts inte media att publicera information angående covid som inte först meddelats av landets sjukvårdsdirektör eller WHO. De som bröt mot detta regelverk riskerade fem års fängelse eller böter på omkring 10.000 amerikanska dollar. Detta har hindrat allmänhetens tillgång till information om coronapandemin (Freedom House 2022).

Statliga medier är mycket partiska till styrande partiet BDPs fördel och har enbart rapporterat och främjat regeringens egna policys. Detta verkar gå emot vad som uttryckligen står i Botswanas konstitution sektion 12 (1), som säger bland annat att alla ska vara fria att få information och bilda idéer utan inblandning (BTI 2022, s. 11). 2019 infördes den nya lagen *Declaration of Assets and Liabilities* som kräver att offentliga tjänstemän och chefer för privata organisationer måste deklarera personliga tillgångar samt intressen. Tanken med denna lagstiftning är att främja transparens och motverka intressekonflikter. Dock har oppositionen ifrågasatt lagens effektivitet i arbetet mot korruption (Freedom House, Botswana 2022; Declaration of Assets and Liabilities Act, 2019).

Det har efterfrågats mer förmåga för allmänheten att ha insikt i val och tillsättande av domare eftersom det finns brister i oberoende och transparens i rättsväsendet. Även om positioner utannonseras och formella intervjuer hålls för högsta domstolen är tillsättandet av domare för hovrätten inte lika transparent (Freedom House, Botswana 2022).

6.1.4. Lyhördhet & effektivitet

Staten är kapabel att ge basala tjänster genom hela landet. Vissa tjänster har hindrats på grund av en brist på kapaciteten att implementera dessa tjänster samt otillräckliga resurser. Detta har förvärrats tack vare undantagstillståndet som infördes under Covid-pandemin. En av konsekvenserna av detta var att staten var bristfällig i att förse medborgare med en jämlik fördelning av mat (BTI 2022, s. 9).

Tack vare dess majoritet på 53% i parlamentet de vann i oktober 2019 har regeringen inte hindrats i parlamentet. Förseningar i administrationen är inte till följd av instabila institutioner utan förklaras av administrativ ineffektivitet samt svagheter i parlamentet (Ibid.). Botswana har länge varit känt för effektiv användning av sina resurser. Landet har hållit sitt löfte om att hålla nere offentliga utgifter, detta inkluderar att inte höja offentliga löner i landet. Landets nationalskuld är under kontroll och landet har fortsatt fått positiva betyg från utländska kreditvärderingsinstitut. I regel är regeringens tillämpning av policys effektiv. Landet använder sig av nationella utvecklingsplaner kallade *National development plan* (Botswana Ministry of Finance, u.å) som tas fram regelbundet för att visa statens planer och prioriteringar på landets utvecklingsarbete. Trots detta har landet problem med att skära ner på offentliga utgifter, samt utmaningar med att minska fattigdom, arbetslöshet och antalet hiv-smittade i landet. Botswana står inför problem med diversifieringen av dess ekonomi och är beroende av inkomsten från diamanter, något som har fått negativa konsekvenser både under 2008 och 2009 års finanskris, samt Covid-krisen 2020 (Ibid.). För kontext var landets budgetförslag beräknad på 62,39 miljarder varav 20,2 miljarder av dessa, alltså närmare en tredjedel, kommer från landets mineralutvinning (Budget Speech, 2020).

Som en del av sin plan att skydda miljön har regeringen infört en ny myndighet, Ministry of Environment, Natural Resources, Conservation and Tourism, som sköter implementeringen av lagar och policys som säkerställer en hållbar utveckling. Samtliga projekt kräver en utvärdering av dess miljöpåverkan. 2020 ändrades den lag (Environmental Assessment Act) som reglerar denna granskning så att det går mer skyndsamt (BTI 2022, s. 26).

6.1.5. Ansvarsutkrävande

Botswana anses av Freedom House ha omfattande lagstiftning för att motverka korruption i landet. Lagstiftning som skyddar visselblåsare trädde i kraft 2016. (Freedom House, Botswana 2022). Statens förebyggande arbete mot korruption begränsas av bristen på finansiering. Av de 182 fall av korruption som granskas av landets åklagarmyndighet, *Directorate of Public Prosecutions* (DPP), är 20% av dessa 10 år eller äldre. Myndigheten mot korruption, *Directorate on Corruption and Economic Crime* (DCEC), har blivit kritiserat för att vara ineffektiv i sitt arbete med att motverka korruption bland högprofilerade personer. Myndighetens oberoende har ifrågasatts sedan DCEC kom under presidentens uppsikt under 2012. I samband med att myndigheten bedrev utredning kring en rad högprofilerade fall som även involverade regeringens egna tjänstemän, valde presidentkansliet att förflytta ett antal topp utredare bort från myndigheten, ett beslut som senare togs tillbaka (Freedom House, Botswana 2022).

Sedan självständighet har det styrande partiet BDP vunnit varenda val. På grund av den splittrade oppositionen finns det ännu ingen realistisk chans för oppositionen att få någon makt genom val (Ibid.). BDP har historiskt sett varit populärt samt har en stor väljarbas på landsbygden och bland majoriteten av den största folkgruppen Tswana. Detta har underlättat partiets grepp om makten. Botswanas first-pass-the-post-system utgör också en fördel för BDP eftersom det tenderar att gynna större partier. Av dessa anledningar har oppositionella partier svårt att komma in i positioner av inflytande (BTI 2022, s. 5). Allt detta gör att en röst på ett oppositionellt parti, ett av många sätt att hålla ledande politiker ansvariga, blir mindre attraktivt.

6.1.6. Rättsstatsprincipen

Till följd av att presidentkontorets funktioner och maktbefogenheter överlappar de av rättsväsendet och parlamentet lutar maktfördelningen i landet till fördel för presidenten. Detta riskerar maktmissbruk eftersom det inte finns kontroller och motvikt inbyggt i systemet. Trots detta finns inga bevis på att en president uppenbart har försummat rättsstatsprincipen, inte ens Ian Khama som satt mellan åren 1998-2008, som i delar av landet anses ha varit den värsta presidenten genom landets historia. Botswana nuvarande president Masisi uttryckte sin

önskan om att upprätthålla rättsstatsprincipen i samband med valet 2019, men hans missaktning av oppositionella försätter detta i tvivel (BTI 2022, s. 12).

Rätten till en rättvis rättegång är skyddad i konstitutionen och upprätthålls i praktiken. Det finns däremot brist på resurser, både finansiellt och i form av humankapital. Detta leder till eftersläpningar av ärenden, långa häktningstider och senareläggning av domar. Enbart i rättsfall där den anklagade riskerar dödsstraff är advokat betald av staten. Trots att domstolar påverkades under Covid-pandemin hölls de för det mesta verksamma (Freedom House, Botswana 2022).

Medborgare är i stort sett skyddade mot godtyckligt våld. Men landet har kroppslig bestraffning som de genomförs vid vissa tillfällen. Även dödsstraff tillåts enligt lag, 2021 avrättades 3 personer. Landets underrättelsetjänst *Directorate of Intelligence and Security* (DIS) har historiskt sett anklagats för korruption, däribland olagliga arresteringar och utomrättsliga mord. Även polisbrutalitet har rapporterats, men de anklagade ställs sällan ansvariga. Sedvanerätt och lagar som är vanliga på landsbygden diskriminerar ofta mot kvinnor (Freedom House, Botswana 2022). Det finns ett systematiskt förtryck av Sanfolket i landet. Landet har inte heller ännu etablerat en kommission för mänskliga rättigheter trots dess uttryckliga avsikt att göra så 2013 (BTI 2022, s. 15).

6.2. Chile

6.2.1. Delaktighet

Chile är generellt sett en välfungerande demokrati med återkommande fria och rättvisa val. Landet är en representativ demokrati och statskicket är presidentialism vilket innebär att presidenten har den verkställande makten och parlamentet har den lagstiftande makten. Det hålls val vart fjärde år till landets beslutsfattande församlingar på nationell, regional och kommunal nivå. Alla medborgare som har fyllt 18 år har rätten att rösta i de allmänna valen, såvida man inte är tidigare dömd för brott eller har en intellektuell funktionsnedsättning som påverkar ens förmåga till att fritt och opåverkat fatta egna politiska beslut. Chilenska medborgare som bor utomlands kan sedan 2017 rösta i de allmänna valen (Utrikesdepartementet, UD, 2019). Det finns kvinnliga representanter i regeringen och i

parlamentet, och valsystemet tillämpar en kvotering av kvinnor till den lagstiftande församlingen. Kvinnliga politiker uppger dock svårigheter med att få inflytande över debatten inom partierna (Freedom House 2022).

Lagen garanterar rätten till organisering och deltagande i olika civilsamhällesorganisationer och medborgare kan organisera fredliga samlingar och protester utan statens inskränkande. Dock förekom det oroligheter under 2019 där fredliga protester mot sociala ojämlikheter i landet resulterade i sammandrabbningar mellan demonstranter och polisen där man kunnat rapportera om ett flertal polisövergrepp och våld mot aktivister. Detta gjorde att dåvarande presidenten Sebastian Piñera införde ett undantagstillstånd som gav staten utökade befogenheter för att kunna ta kontroll över situationen (Freedom House 2022). Det har rapporterats en nedtrappning av polisvåldet sedan 2019, men flera civilsamhällesorganisationer i landet uttrycker att det fortfarande förekommer inskränkning av möjligheten för demonstration och strejkrätt genom att använda sig av anti-terroristlagstiftning som har anor från Pinochets diktatur (Freedom House 2022).

Chilenska medborgare har tillgång till information som avser den politiska debatten och diskussionen i landet genom olika medier. Dock så finns uppgifter som tyder på att en stor del av landets befolkning utesluts från debatten på grund av lågutbildning och dålig läsförståelse. Dessutom är landets medielandskap väldigt ägarkoncentrerad och medier tenderar att förvränga information vilket utmanar den demokratiska debatten (Sustainable Governance Indicators SGI 2022, s.61-62).

6.2.2. Konsensus

Chile har länge haft en kompromiss- och konsensuspolitik, vilket har banat vägen för landets ekonomiska och sociala framsteg. Men på senare tid har det politiska systemet försämrats på grund av att de traditionella partierna har tappat väljarnas förtroende och där ledare med personalistiska drag har blivit mer av en sedvana bland partierna. Tumulten som urartade under protesterna 2019 var rotade i anti-etablissemangrörelsens kritisk mot den så kallade ”övergreppskoalitionen” bestående av den politiska eliten och inflytelserika personer. Övergreppskoalitionen anses ha konspirerat för att berika sig själva och tilldelat sig en otillbörlig andel av de inkomster som den ekonomiska utvecklingen i Chile har genererat.

Detta har lett till stora socioekonomiska skillnader i landet, vilket skapade krav på förändring. Under protesterna 2019 ställde folket krav på en ny konstitution som skulle ersätta konstitutionen från tiden under militärdiktaturen. Folkomröstningen som tog plats under 2020 röstade 78% av befolkningen för utarbetandet av nya grundlagar, samtidigt som 79 % av folket ställde krav på att sittande kongressledamöter inte skulle vara delaktiga i bearbetning av den nya konstitutionen (Carothers & Feldmann 2021, s.13–15). Under 2022 hade man en ny folkomröstning där man skulle ta ställning till den omarbetade versionen av den framtida konstitutionen, där resultat blev att man röstade ner förslaget som presenterades, eftersom chilensarna inte ansåg att den representerade den breda majoriteten av folket i Chile (Al Jazeera 2022).

Vid bearbetning av nya lagar och förordningar sker frekventa samråd med civilsamhället, organisationer och intressenter inom företagsvärlden. Det finns dock uppgifter som tyder på att dessa konsultationer tenderar att luta sig mer mot ekonomiska intressegrupper, och där miljöorganisationer och fackföreningar oftast är underrepresenterade. Idag utförs undersökningar online där allmänheten kan ge sina synpunkter i olika frågor och där presidentkansliet ansvarar för att initiera diskussion och för uppföljning av det som sägs och diskuteras. På detta vis kan en större del av befolkningen ta del i konsensuskapande (SGI 2022, s. 54–55).

6.2.3. Transparens & lyhördhet

Under 2009 trädde en lag i kraft som ger insyn och tillgång till offentliga handlingar (*Law for the Transparency of Public Administration and Access to State Information*) i samband med en rad uppmärksammade skandaler där parti- och kampanjfinansieringsprocesser inte varit särskilt transparenta (SGI 2022, s 42.). Lagen utgörs av två dimensioner, en aktiv och en passiv. Den aktiva dimensionen av lagen ålägger alla offentliga myndigheter, institutioner och statligt ägda företag till att publicera aktuell information om statens verksamhet. Den passiva dimensionen handlar mer om lyhördhet och kräver att offentliga myndigheter svarar på begäran om offentliga handlingar och information inom en 20-dagars period. Staten har ingen skyldighet enligt lag att ge ut information som inte klassas som offentlig information, däribland säkerhetsklassad information som kan äventyra statens säkerhet och intressen om det nås av allmänheten. Som en del av den aktiva dimensionen av lagen finns en självständig

kommitté bestående av fyra medlemmar som har i uppgift att ha uppsikt över implementeringen av lagen (*International Institute for Sustainable Development, IISD 2009*). Ytterligare åtgärder vidtogs för att stärka öppenhet och transparens när regeringen i september 2019 upphävde den gamla "kopparlagen" som avser finansieringen av militären. Militärens utgifter och kostnader finansierades *off-budget*, vilket innebär att statsbudgeten inte täckte militärens kostnader, utan det gjorde exportintäkterna och skatteintäkterna från det statligt ägda kopparföretaget (*Corporation Nacional del Cobre, Codelco*). Lagen skriftligen överlät 10% av kopparintäkterna till militären utan allmänhetens insyn över transaktionen eller parlamentets kontroll och godkännande då detta var en transaktion som inte täcktes av statsbudgeten. Steget mot att upphäva kopparlagen togs i samband med ett flertal korruptionsskandaler inom militären där flera officerare dömts för bland annat bedrägeri. Upphävandet av lagen består av en övergångsplan där man övertid fasar ut kopparlagen genom att gradvis sänka andelen av kopparintäkterna som överlätits till militären och där transaktionen inte längre sker direkt till militären utan granskning. Istället skall det kontrolleras av parlamentet och uppgifterna görs tillgänglig som en del av statsbudgeten där alla förvaltningssektorn kan ta del av uppgifterna (*Stockholm International Peace Research Institute, SIPRI 2019*).

6.2.5. Effektivitet

Chiles offentliga förvaltning anses vara bland den mest professionella och mest utvecklade i regionen, och staten anses vara effektiv i användandet av tillgängliga resurser. Däremot finns det trots detta tecken på ineffektivitet, vilket främst beror på att den chilenska staten är väldigt centraliserad. Att staten är högt centraliserad påverkar i sin tur tillgången på ekonomiska medel och humankapital på regional- och kommunal nivå, vilket påverkar effektiviteten på den offentliga förvaltningen regionalt (*Bertelsmann Transformation Index, BTI 2022, s.8*).

Graden av effektivitet skiljer sig åt beroende på geografi och vissa regioner och kommuner uppvisar en högre förvaltningseffektivitet än andra. Relativt sett är den chilenska förvaltningen gedigen och pålitlig, och studier visar att chilensare sällan blir tillfrågade om mutor från offentliga tjänstemän. Chile har ett modernt och effektivt skattesystem och nästan alla chilenska medborgare har en god tillgång till basala förnödenheter såsom vatten och

hygien. Det offentligt finansierade hälso- och sjukvårdssystemet upplever svårigheter med finansiering av dess verksamhet men har trots det uppvisat goda resultat och prov på effektivitet när det gäller att förbättra folkhälsan även bland de fattigaste och mest utsatta i samhället, däribland folk på landsbygden och ursprungsbefolkningen. Sjukvårdssystemet har under corona-pandemin visat prov på god effektivitet då efterfrågan var som störst, genom att kunna tillgodose efterfrågan utan att systemet kollapsade (ibid.).

Som ett resultat av medborgarnas ökade kunskap och medvetenhet kring miljöfrågor har den politiska ledningen i Chile börjat ta större hänsyn till detta. Sedan 2010 har det upprättats ett miljödepartement, en myndighet som ansvarar för miljökonsekvensanalys samt en miljötillsynschef. Denna struktur har visat sig vara effektiv när det kommer till att bedöma och utvärdera projekt som kan tänkas ha en negativ påverkan på miljön (BTI 2022, s.28).

6.2.6. Ansvarsutkrävande

Medieorganisationer utgör en viktig del av ansvarsutkrävandet genom avslöjandet av maktmissbruk och korruption bland politiker och tjänstemän inom den offentliga sektorn. Utöver det har Chile en riksrevision som är en oberoende myndighet vars syfte är att granska statens verksamhet och användning av offentliga medel. Riksrevisionskontoret är en allmänt respekterad myndighet och dess befogenheter är omfattande. En ytterligare kontroll av lagstiftningen utgörs av författningsdomstolen som är en oberoende domstol där dess beslut i konstitutionella frågor är definitiva och bindande (BTI Chile 2022, s. 11).

Det finns en rad olika antikorrupsionslagar som tillämpas och domstolarna är noggranna med att utreda korruption och andra former av maktmissbruk samt åtala om det finns tillräckligt med bevisning för att väcka åtal. Chile har upplevt ett flertal uppmärksammade fall av korruptionsskandaler, däribland en korruptionsutredning under 2021 som involverade den då sittande presidenten Sebastian Piñera, där presidenten anklagades för att ha utnyttjat sin ställning för att uppnå otillbörlig fördel av exportintäkter från ett gruvbolag i utbyte mot att inga miljörestriktioner skulle införas på gruvområdet. Ledamöter i den undre kammaren röstade för ett riksåtal, men presidenten friades från åtal av senaten (Freedom House 2022).

6.2.7. Rättsstatsprincipen

Chiles rättsväsende anses vara oberoende av politiskt inflytande och utför sina uppgifter på ett lämpligt sätt i enlighet med lagen. Presidenten ansvarar för utnämningen av domare till Högsta domstolen i samråd med senaten, vilket sker under transparenta förhållanden (SGI 2022, s 46–47). Rättsprocessen följer en korrekt ordning i civilrättsliga och straffrättsliga frågor, och lagen skyddar medborgerliga rättigheter och garanterar rätten till juridisk representation. Det finns dock en viss ojämlikhet inför lagen beroende på medborgares socioekonomiska bakgrund där medborgare som har det sämre ställt inte alltid får kvalificerad juridisk representation. Eliten får en betydligt mer gynnsam behandling av rättssystemet som ett resultat av den utbredda ojämlikheten som råder i landet, vilket var en av anledningarna till protester under 2019 (Freedom House 2022).

Konstitutionen garanterar politiska rättigheter och yttrandefrihet. Det finns dock otydliga formuleringar av brottsbalken avseende yttrandefrihet som utgör ett hot mot denna rätt, vilket kan komma att användas för att begränsa och förtrycka oppositionens rätt till att uttrycka sig (SGI 2022, s.44). Chiles ursprungsbefolkning, Mapuche, är bland de mest marginaliserade i samhället och upplever diskriminering på arbetsmarknaden och i andra sociala sammanhang. Fattighetsnivån bland Mapuchebefolkningen är 50% högre än bland övriga samhället och de har i många år upplevt våld och diskriminering trots att det idag finns flera program i landet som avser att främja deras intressen (BTI 2022, s. 26). Mapucheaktivister kämpar för att göra sin röst hörd men den chilenska staten har vid flera tillfällen använt sig av antiterrorlagstiftning för att tysta motståndet. Antiterrorlagstiftningen antogs 1984 under Pinochets presidentperiod och bryter mot de konventioner om mänskliga rättigheter som Chile har undertecknat. Under president Michelle Bachelet (2014–2018) har man tagit fram lagförslag som skulle ge ett erkännande av Mapuchefolket som en minoritet med kollektiva rättigheter, samt införa en helgdag till deras ära. Lagförslaget har ännu inte antagits och Mapuchefolket förblir än idag utan ett erkännande i den chilenska konstitutionen som en etnisk minoritet (SGI 2022, s.44).

Trots att det fortfarande råder stor ojämlikhet när det kommer till jämställdhet mellan kvinnor och män, så har könsdiskriminering minskat den senaste tiden i samband med att sociala normer har förändrats och sexistiska attityder utmanas som ett resultat av flera kvinnodemonstrationer där man krävt ett mer jämställt samhälle (BTI 2022, s.27).

7. Analys

Den politiska resursförbannelsen menar att länder som är rika på naturresurser tenderar att uppleva politisk instabilitet, korrupktion, autokratiska tendenser och klyftor mellan den politiska ledningen och övriga samhället. Tidigare forskning har belyst vikten av stabila politiska institutioner som möjliggör ett gott samhällsstyre och som motverkar förekomsten av den politiska resursförbannelsen. Uppsatsen har beskrivit den historiska kontexten som Botswanas och Chiles politiska institutioner formats ur. Samtidigt så har uppsatsen presenterat en sammanställning av empiri som utvärderar hur dessa länder lyckas i relationen till idealtypen *god förvaltning*. För att besvara frågeställningen: *Varför har Botswana och Chile kunnat undvika den politiska resursförbannelsen, och vilka faktorer har möjliggjort detta utfall?*, kommer vi nu att analysera undersökningens resultat.

För att kunna förklara varför Botswana och Chile undkommit den politiska resursförbannelsen, måste man först se tillbaka till deras historia. Som tidigare beskrivits i den historiska översikten om Botswana, så existerade olika former av forum som möjliggjorde samråd med övriga medlemmar i de olika Tswana-samhällen och där Tswana-folket oftast uppvisade enighet och sammanhållning, speciellt i svåra tider. Eftersom den brittiska kolonisationen inte fick ett sätt om Botswana, så förblev Botswanas befintliga institutioner relativt opåverkade av den brittiska kolonisationen. Även perioden efter självständigheten utmärktes av politisk stabilitet och konsolidering av demokrati, och där man implementerade en lång rad olika politiska beslut mot en positiv ekonomisk och politisk utveckling i Botswana. Prioriteringen av en meritokratisk statsförvaltning under president Seretse Khama, anser vi har möjliggjort effektiviseringen av den offentliga sektorn och som i sin tur gjort det möjligt för Botswana att uppnå sina utvecklingsmål. Från att ha varit det fattigaste landet på kontinenten Afrika, till att bli en framgångssaga i förhållande till andra afrikanska exempel. En annan viktig del i Botswanas framgång avser är de sunda ekonomiska policyer som antagits som avser förvaltning av intäkterna från diamanter, vilket möjliggjort finansiering och upprustning av dess myndigheter och institutioner.

Chiles historiska kontext skiljer sig ifrån Botswanas i flera avseende, och särskilt när det kommer till beskrivandet av de styrelseformer som existerade innan kolonisationen. Den spanska kolonisationen av Chile har satt en prägel på landet som skapade sociala klyftor och

hierarkier som existerar än idag, däribland diskriminering av ursprungsbefolkningen Mapuche. Den ekonomiska utvecklingen som Chile upplevde efter självständigheten från Spanien utgör en förklaring till landets politiska konsensuskapande, som länge bidragit till politisk stabilitet i landet. Trots det “demokratiska avbrott” som var under Pinochets diktatur, så förblev den politiska sammanhållningen en avgörande faktor, som bland annat bidrog till att diktatorn förlorade sin ställning. Undersökningen tyder på att Chile är några steg före Botswana i flera avseende när det kommer till god förvaltning. Samtidigt så får man ha i åtanke att Chile är en betydligt äldre nation än och har haft en längre tid av självstyre än Botswana. Chile har också existerat på den internationella export- och importmarknaden, och har genom flera år av handel kunnat finansiera sin infrastruktur och moderniseringen av landet och dess institutioner, vilket är något Botswana fick erfara långt efter.

Trots att empirin inte tyder på att Botswana och Chile uppfyller alla kriterier för idealtypen god förvaltning, så uppvisar de relativt goda resultat. Detta utgör en ytterligare förklaring för vår frågeställning. Idealtypen är just ett ideal, och där vi får ha i åtanke att inget land kan uppfylla alla dessa principer fullt ut.

Våra huvudsakliga slutsatser till varför Botswana och Chile undkommit den politiska resursförbannelsen är därför en kombination av olika faktorer däribland ländernas kontext, ett demokratisk styrelseskick, sunda politiska och ekonomiska beslut, samt en effektiv och meritokratisk byråkrati. Konsensuskapandet har också varit en avgörande faktor för överbryggandet av politiska meningsskiljaktigheter. Dock så påvisar undersökningsresultatet flera brister av ländernas samhällsstyrning, däribland diskriminering av minoriteter, sociala ojämlikheter, förekomsten av korruption och andra former av maktmissbruk, vilket kan komma att utgöra ett stort problem i framtiden om det inte vidtas några åtgärder.

En insikt vi fått i utförandet av vår studie är att en framtida studie på ämnet skulle med fördel kunna undersöka en indikator eller princip. Detta för att kunna bedriva en djupare analys av orsakssambandet mellan goda institutioner och motverkandet av resursförbannelsen.

9. Källförteckning

Acemoglu, Daron – Johnson, Simon – Robinson, James A. 2001. “An African Success Story: Botswana”. Tillgänglig på SSRN: <https://ssrn.com/abstract=290791>

Africa Criminal Justice Reform, ACJR ACTSHEET – The right of prisoners to vote in Africa
Tillgänglig på: <https://acjr.org.za/resource-centre/fact-sheet-17-prisoners-vote.pdf>

Al Jazeera. “Chile says emphatic no to proposed new constitution in referendum”. (2022).
<https://www.aljazeera.com/news/2022/9/5/breaking-chileans-voted-to-repeal-reject>

Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report - Botswana. Gütersloh: Bertelsmann
Stiftung, 2022. Tillgänglig på: <https://bti-project.org/en/reports/country-report/BWA#pos17>

Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report - Chile. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung,
2022.
Tillgänglig på: <https://bti-project.org/en/reports/country-dashboard/CHL>

Botswanas Ministry of Finance, Botswana National Development Plan. Tillgänglig på:
https://www.finance.gov.bw/index.php?option=com_content&view=article&id=54&catid=28&Itemid=126 Hämtad 2023/05/21

Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (2019, November 26). Gaborone. Encyclopedia
Britannica. <https://www.britannica.com/place/Gaborone>

Da Silva, Diego Lopes – Nan Tian. Ending off-budget military funding: Lessons from Chile
<https://www.sipri.org/commentary/topical-background/2019/ending-budget-military-funding-lessons-chile> (SIPRI)

Chile. Encyclopedia Britannica. Tillgänglig på: <https://www.britannica.com/place/Chile>
Hämtad: 2023/05/23

Democracy Matrix. (2020). Complete Ranking: Total Value Index (context measurement).
Tillgänglig:
https://www-democracymatrix-com.translate.goog/ranking?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=sv&_x_tr_hl=sv&_x_tr_pto=sc

Destek, Mehmet – Akif Adedoyin, Festus – Bekun, Festus – Victor Aydin Sercan 2023.
“Converting a resource curse into a resource blessing: The function of institutional quality
with different dimensions”, Vol. 80, januari. Tillgänglig på:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301420722006778>

Drake, Paul W. – Johnson, John J. – Carmagnani, Marcello A. – Caviedes, César N. 2023. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/place/Chile>

Esaiasson, Peter. – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena. (2012). *Metodpraktikan*, 4:e uppl., Stockholm, Norstedts juridik.

Freedom House. 2022. Botswana. Tillgänglig på:
<https://freedomhouse.org/country/botswana/freedom-world/2022>

Freedom House. 2022. *Chile*. Tillgänglig på:
<https://freedomhouse.org/country/chile/freedom-world/2022>

Globalis. 2020. Chile. Tillgänglig på:
<https://www.globalis.se/Laender/chile>

Global Subsidies Initiative. “Major Chilean transparency law goes into effect” Tillgänglig på:
<https://www.iisd.org/gsi/news-events/major-chilean-transparency-law-goes-effect> (IISD)

Government of Botswana, Voter Registration Tillgänglig på:
<https://www.gov.bw/voting/voter-registration> Hämtad 2023/05/18

Gutierrez, David-Silva – Paz, María José. – Vite, Atziri-Moreno. (2022). “Industrialization of natural resources as a strategy to avoid the natural resource curse: Case of Chilean copper”. I *The Extractive Industries and Society*. Vol. 11, september. Tillgänglig på:
<https://www.sciencedirect-com.ludwig.lub.lu.se/science/article/pii/S2214790X22000971?via%3Dihub>

Humphreys, Macartan., Sachs, Jeffrey D & Stiglitz, Joseph E. 2007. Escaping the resource curse. *New York: Columbia University Press*. Tillgänglig på:
<https://ebookcentral.proquest.com/lib/lund/detail.action?docID=908453>

Menaldo, Victor. 2016. The institutions curse natural resources, politics, and development. *University of Washington*. Tillgänglig på:
<https://www.cambridge-org.ludwig.lub.lu.se/core/books/institutions-curse/36F776889C86BD36D6FAC713D8CC1422>

OHCHR, About Good Governance.
<https://www.ohchr.org/en/good-governance/about-good-governance> Hämtad 2013/05/17.

Regeringskansliet. 2020. Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Chile. Tillgänglig på:

<https://www.regeringen.se/rapporter/2020/12/manskliga-rattigheter-demokrati-och-rattsstatens-principer-i-chile/>

S. 13-17 i Carothers, Thomas – Andreas E. Feldmann (red.). *Divisive Politics and Democratic Dangers in Latin America*. Washington, DC: Carnegie Endowment for International Peace Publications Department. Tillgänglig på:
https://carnegieendowment.org/files/Carothers_Feldmann_Polarization_in_Latin_America_final1.pdf

Sida. 2002. Good Governance. Tillgänglig på:
<https://cdn.sida.se/publications/files/sida2845en-good-governance.pdf>

Smith, Benjamin – Waldner, David. 2021. Rethinking the Resource Curse. *Cambridge University Press*. Tillgänglig på:
<https://www-cambridge-org.ludwig.lub.lu.se/core/elements/rethinking-the-resource-curse/98A68DF4E64A08EE1BCCA3099A49118F>

Sustainable Governance Indicators. 2022. Chile Report.
https://www.sgi-network.org/docs/2022/country/SGI2022_Chile.pdf

Teorell, Jan – Svensson, Torsten. (2007). *Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod*, 4:e uppl., Malmö: Liber.

United Nations ESCAP, 2009. “What is Good Governance?”. Ansvarig utgivare: Mr. Yap Kioe Sheng. Tillgänglig på:
<https://www.unescap.org/resources/what-good-governance> Hämtad 2023/05/17.

Weinthal, Erika & Luong Jones, Pauline. 2006. An Alternative Solution to Managing Mineral Wealth. *American Political Science Association*. Tillgänglig på:
<https://www.jstor.org/stable/3688625>